

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΚΡΙΤΩΝ

Ϟ ϙ

Εισαγωγή – μετάφραση – ερμηνευτικά σχόλια
Θανάσης Σαμαράς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΡΟΣ

- a ΣΩ. Τί τηνικάδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρῶ ἔτι ἐστίν;
 ΚΡ. Πάνυ μὲν οὖν.
 ΣΩ. Πηνίκα μάλιστα;
 ΚΡ. Ὁρθρος βαθύς.
- 5 ΣΩ. Θαυμάζω ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμοωτηρίου
 φύλαξ ὑπακοῦσαι.
 ΚΡ. Συνήθης ἤδη μοί ἐστιν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολ-
 λάκις δεῦρο φοιτᾶν, καί τι καὶ εὐεργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.
 ΣΩ. Ἄρτι δὲ ἤχεις ἢ πάλαι;
- 10 ΚΡ. Ἐπεικῶς πάλαι.
- b ΣΩ. Εἴτα πῶς οὐκ εὐθύς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ
 παρακάθησαι;
 ΚΡ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠθελον
 ἐν τῷσαύτῃ τε ἀγρυπνία καὶ λύπη εἶναι, ἀλλὰ καὶ σοῦ
- 5 πάλαι θαυμάζω αἰσθανόμενος ὡς ἠδέως καθεύδεις· καὶ
 ἐπίτηδες σε οὐκ ἤγειρον ἵνα ὡς ἠδιστα διάγῃς. καὶ πολ-
 λάκις μὲν δὴ σε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ ἠυδαίμοισα
 τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μάλιστα ἐν τῇ νῦν παρεστῶσιν συμ-
 φορᾶ, ὡς ῥαδίως αὐτὴν καὶ πρᾶως φέρεις.
- 10 ΣΩ. Καὶ γὰρ ἂν, ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἶη ἀγανακτεῖν
 τηλικούτων ὄντων εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν.

- ΣΩ. Γιατί ἦρθες τέτοια ὥρα, Κρίτωννα; Ἢ δεν εἶναι
 πια πρῶι;
 ΚΡ. Καὶ πολὺ πρῶι μάλιστα.
 ΣΩ. Τι ὥρα περίπου;
 ΚΡ. Λίγο πρὶν τὴν αὐγή.
 ΣΩ. Απορῶ πῶς δέχθηκε ὁ δεσμοφύλακας νὰ σου α-
 νοίξει.
 ΚΡ. Εἶμαι γνωστός του, Σωκράτη, γιατί ἔχω ἐρθεῖ ε-
 δῶ πολλές φορές καὶ του ἔχω δώσει καὶ φιλοδώρημα.
 ΣΩ. Μόλις ἦρθες ἢ ἔχεις ὥρα;
 ΚΡ. Ἀρκετὴ ὥρα.
 ΣΩ. Καὶ τότε πῶς δε με ξύπνησες ἀμέσως, ἀλλὰ κά-
 θησες δίπλα μου σιωπηλός;
 ΚΡ. Δε σε ξύπνησα, μα το Δία, Σωκράτη, γιατί οὔτε
 καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἠθελὰ νὰ εἶμαι τόσο ἀγρυπνος καὶ νὰ με
 διακατέχει τόση λύπη· ἐδῶ καὶ πολλή ὥρα ὅμως σε θαυ-
 μάζω βλέποντας πόσο ἡρεμὰ κοιμάσαι· καὶ ἐπίτηδες δε
 σε ξύπνησα, γιὰ νὰ περνᾶει ὁ χρόνος σου ὅσο το δυνατὸν
 πιο ευχάριστα. Πολλές φορές καὶ παλιότερα σε ολόκληρη
 τὴ ζωὴ σου σε μακάρισα γιὰ τὸ χαρακτήρα σου καὶ
 πολὺ περισσότερο σε μακαρίζω τώρα που σε βρήκε αὐτὴ
 ἡ συμφορὰ, γιατί εὐκόλα καὶ ἀγόγγυστα τὴν υπομένεις.

c ΚΡ. Καὶ ἄλλοι, ὧ³ Σώκρατες, τηλικούτοι ἐν τοιαύταις συμφοραῖς ἀλίσκονται, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται ἢ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρουσίᾳ τύχῃ.

ΣΩ. Ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρῶ ἀφίξαι;

5 ΚΡ. Ἀγγελίαν, ὧ³ Σώκρατες, φέρων χαλεπήν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις πᾶσιν καὶ χαλεπήν καὶ βαρεῖαν, ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.

ΣΩ. Τίνα ταύτην; ἢ τὸ πλοῖον ἀφίχται ἐκ Δήλου, οὐ⁵ δεῖ

d ἀφικομένου τεθνάναι με;

ΚΡ. Οὗτοι δὴ ἀφίχται, ἀλλὰ δοκεῖν μὲν μοι ἤξει τήμερον ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν ἤκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. δῆλον οὖν ἐκ τούτων τῶν

5 ἀγγέλων ὅτι ἤξει τήμερον, καὶ ἀνάγκη δὴ εἰς αὔριον ἔσται, ὧ³ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν.

ΣΩ. Ἄλλ', ὧ³ Κρίτων, τύχη ἀγαθῆ, εἰ ταύτη τοῖς θεοῖς φιλον, ταύτη ἔστω· οὐ μὲντοι οἶμαι ἤξειν αὐτὸ τήμερον.

44 ΚΡ. Πόθεν τοῦτο τεχμαίρη;

ΣΩ. Ἐγώ σοι ἐρῶ. τῇ γάρ που ὑστεραία δεῖ με ἀποθνήσκειν ἢ ἢ⁵ ἂν ἔλθῃ τὸ πλοῖον.

ΚΡ. Φασί γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι.

ΣΩ. Πράγματι, Κρίτωννα, θα ἦταν δυσάρεστο, ἐνῶ ἐχω φτάσει σε αὐτὴν τὴν ἡλικία, να ἀγανακτῶ ἐπειδὴ πρέπει να πεθάνω.

ΚΡ. Καὶ ἄλλους συνομήλικούς σου, Σωκράτη, τους βρίσκουν τέτοιες συμφορές, ἀλλὰ καθόλου δεν τους ἐμποδίζει ἡ ἡλικία τους να ἀγανακτοῦν για αὐτό που τους ἐτύχε.

ΣΩ. Ἔτσι εἶναι. Γιατί ὅμως ἔχεις ἐρθεῖ τόσο πρῶι;

ΚΡ. Φέρνω μία εἶδηση, Σωκράτη, δυσάρεστη, ὄχι για σένα, ὅπως μου φαίνεται, ἀλλὰ για μένα καὶ ὅλους τους στενοῦς σου φίλους δυσάρεστη καὶ βαριά· αὐτὴ τὴν εἶδηση, ὅπως νομίζω, με πολλὴ δυσκολία μπορῶ να τὴν ἀντέξω.

ΣΩ. Ποια εἶδηση; Μήπως ἦρθε ἀπὸ τὴ Δήλο τὸ πλοῖο που με τὴν ἀφίξή του πρέπει να ἐκτελεστῶ;

ΚΡ. Δεν ἔχει ἐρθεῖ ἀκόμη, ἀλλὰ μου φαίνεται ὅτι θα φτάσει σήμερα, σύμφωνα με τὰ λεγόμενα ὀρισμένων που ἔχουν ἐρθεῖ ἀπὸ τὸ Σούνιο καὶ τὸ ἀφησαν ἐκεῖ. Εἶναι φανερό λοιπὸν ἀπὸ αὐτὴ τὴν εἶδηση ὅτι θα φτάσει σήμερα καὶ ἀναγκαστικά, Σωκράτη, αὔριο θα τελειώσει ἡ ζωὴ σου.

ΣΩ. Με τὸ καλό, Κρίτωννα. Ἀν αὐτό θέλουν οἱ θεοί, ας γίνεῖ ἔτσι. Δε νομίζω ὅμως ὅτι τὸ καράβι θα φτάσει σήμερα.

ΚΡ. Ἀπὸ πού τὸ συμπεραίνεις αὐτό;

ΣΩ. Θα σου πῶ. Πρέπει να πεθάνω τὴν ἐπομένη τῆς ἀφίξης του πλοίου.

ΚΡ. Ἔτσι λένε οἱ ἀρμόδιοι για αὐτές τὶς υποθέσεις.

- 5 ΣΩ. Οὐ τοίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἤξειν ἀλλὰ τῆς ἑτέρας. τεχμαίρομαι δὲ ἔκ τινος ἐνυπνίου ὃ ἐώρακα ὀλίγον πρότερον ταύτης τῆς νυκτός· καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τιμὴ οὐκ ἐγεῖραί με.
- ΚΡ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον;
- 10 ΣΩ. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα καλὴ καὶ
b εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με καὶ εἰπεῖν· «Ἦ Σώκρατες, ἡματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴχοιο.»
- ΚΡ. Ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες. ἡματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴχοιο.»
- ΚΡ. Ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες.
- 5 ΣΩ. Ἐναργές μὲν οὖν, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ὦ Κρίτων.
- ΚΡ. Λίαν γε, ὡς ἔοικεν. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πιθοῦ καὶ σώθητι· ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, οὐ μίᾳ συμφορᾷ ἐστίν, ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἐστερηῆσθαι τοιούτου ἐπιτηδείου οἷον ἐγὼ οὐδένα μὴ ποτε εὐρήσω, ἔτι
10 δὲ καὶ πολλοῖς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ σαφῶς ἴσασι, ὡς
c οἷός τ' ὦν σε σώζειν εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελῆσαι. καίτοι τίς ἂν αἰσχύων εἴη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοὶ ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι
5 ἐνθένδε ἡμῶν προθυμουμένων.
- ΣΩ. Ἀλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; οἳ γὰρ ἐπιεικέστατοι, ὧν μᾶλλον

ΣΩ. Νομίζω λοιπόν ὅτι το πλοῖο δε θα ἐρθεῖ σήμερα ἀλλὰ αὐριο. Το συμπεραίνω ἀπὸ ἑνα ὄνειρο που εἶδα λίγο νωρίτερα αὐτὴ τῆ νύχτα. Καὶ φαίνεται ὅτι δε με ξύπνησες τὴν πιο κρίσιμη στιγμή.

ΚΡ. Τι ὄνειρο εἶδες λοιπόν;

ΣΩ. Μου φάνηκε ὅτι ἦρθε κοντά μου, φορώντας λευκὰ ρούχα, μία γυναίκα πολὺ ὀμορφη, με κάλεσε με το ὄνομά μου καὶ μου εἶπε:

‘Σωκράτη, στὴν εὐφορη Φθία σε τρεῖς μέρες φτάνουμε.’

ΚΡ. Παράδοξο ὄνειρο, Σωκράτη.

ΣΩ. Σαφές ὁμως, ὅπως μου φαίνεται, Κρίτωνα.

ΚΡ. Πολὺ σαφές ἀπὸ ὅ,τι φαίνεται. Ἀλλὰ, θεϊκὲ Σωκράτη, ἀκόμη καὶ τώρα ἀκουσέ με καὶ σώσε τον εαυτό σου· γιατί ἀν ἐσύ πεθάνεις, ἐμένα δε θα με βρει μόνο μία συμφορᾷ, ἀλλὰ ἐκτός του ὅτι θα στερηθῶ ἑναν τέτοιο φίλο που ποτέ δεν πρόκειται να ξαναβρῶ, θα νομίσουν ἐπίσης καὶ οἱ πολλοί, αὐτοὶ που δε μας ξέρουν καλά, ὅτι δε φρόντισα να σε σώσω, ἐνῶ μου ἦταν δυνατόν, ἀν ἤμουν πρόθυμος να ξοδέψω χρήματα. Ὅμως ποια φήμη θα ἦταν χειρότερη ἀπὸ αὐτὴ, να νομίζει ο κόσμος ὅτι δίνω μεγαλύτερη ἀξία στα χρήματα παρά στους φίλους; Γιατί δε θα πεισθούν οἱ πολλοὶ ὅτι ἐσύ ο ἴδιος δε θέλησες να αποδράσεις ἀπὸ ἐδῶ, ἐνῶ ἐμεῖς εἴμασταν πρόθυμοι να σε βοηθήσουμε.

ΣΩ. Ἀλλὰ γιατί, εὐλογημένε Κρίτωνα, σε νοιάζει τόσο πολὺ ἡ γνώμη των πολλῶν; Οἱ πιο συνετοί, που περισσότερο ἀξίζει να προσέχουμε τὴ γνώμη τους, θα κα-

ἄξιον φροντίζειν, ἡγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπραχθαι ὥσπερ ἂν πραχθῆ.

d ΚΡ. Ἄλλ' ὄραξ δὴ ὅτι ἀνάγκη, ὧ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. αὐτὰ δὲ δηλα τὰ παρόντα νυνὶ ὅτι οἰοί τ' εἶσιν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς

5 διαβεβλημένος ἦ.

ΣΩ. Εἰ γὰρ ὄφελον, ὧ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τ' ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν. νῦν δὲ οὐδέτερα οἰοί τε· οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιῶσι δὲ

10 τοῦτο ὅτι ἂν τύχωσι.

e ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω· τάδε δέ, ὧ Σώκρατες, εἶπέ μοι. ἄρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθῆ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων μή, ἐάν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθης, οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχωσιν ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασιν, καὶ

5 ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ συχνὰ χρήματα, ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν; εἰ γὰρ τι

45 τοιοῦτον φοβῆ, ἔασον αὐτὸ χαίρειν· ἡμεῖς γὰρ που δίκαιοι ἐσμεν σώσαντές σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον καὶ ἐάν δέη ἔτι τούτου μειζῶ. ἀλλ' ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

ΣΩ. Καὶ ταῦτα προμηθεύμαι, ὧ Κρίτων, καὶ ἄλλα

5 πολλά.

ταλάβουν ὅτι αὐτὰ ἐγιναν ἔτσι ὅπως πραγματικά ἐγιναν.

ΚΡ. Βλέπεις ὁμως, Σωκράτη, ὅτι εἶναι ἀνάγκη να ενδιαφέρεται κανεὶς καὶ για τὴ γνώμη τῶν πολλῶν. Ἡ κατάσταση στὴν οὐποία βρισκόμαστε τώρα δείχνει ὅτι οἱ πολλοὶ εἶναι ικανοὶ να προξενήσουν ὄχι τὰ πιο μικρὰ δεινά, ἀλλὰ σχεδόν τὰ μεγαλύτερα, αν κανέναν τον συκοφαντήσουν σε αὐτούς.

ΣΩ. Μακάρι, Κρίτωνα, να ἦταν ικανοὶ οἱ πολλοὶ να προξενήσουν τὰ μεγαλύτερα δεινά· θα ἦταν τότε σε θέση να προξενήσουν καὶ τὰ μεγαλύτερα ἀγαθὰ, καὶ τὰ πράγματα θα ἦταν καλὰ. Τώρα ὁμως δεν εἶναι ικανοὶ για τίποτε ἀπὸ τὰ δύο· γιατί οὔτε σώφρονα ἔχουν τὴ δύναμη να κάνουν κανένα οὔτε ἀφρονα, ἀλλὰ κάνουν ὅ,τι τους ἐρθεῖ στο μυαλό.

ΚΡ. Ἀς πούμε ὅτι εἶναι ἔτσι αὐτὰ. Πες μου ὁμως τὸ ἐξῆς, Σωκράτη: μήπως προνοεῖς για μένα καὶ τους ἄλλους φίλους σου, μὴ τυχόν, αν δραπετεύσεις, οἱ συκοφάντες μας δημιουργήσουν προβλήματα, επειδὴ κατὰ τὴ γνώμη τους σε βγάλαμε κρυφὰ ἀπὸ ἐδῶ, καὶ ἀναγκαστούμε ἢ να χάσουμε ὅλη τὴν περιουσία μας ἢ πολλὰ χρήματα ἢ καὶ να πάθουμε καὶ κάτι ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ αὐτό; Αν κάτι τέτοιο φοβάσαι, μὴ σε ἀπασχολεῖ. Γιατί εἶναι δίκαιο εμεῖς να σε σώσουμε καὶ να διατρέξουμε αὐτόν τον κίνδυνο καὶ, αν χρειαστεῖ, καὶ ἀκόμη μεγαλύτερο. Ἄκουσέ με, ὁμως, καὶ μὴν πράξεις διαφορετικά.

ΣΩ. Καὶ για αὐτὰ προνοῶ, Κρίτωνα, καὶ για ἄλλα πολλά.

- ΚΡ. Μήτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ —καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τὰργύριόν ἐστὶν ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαί σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθένδε. ἔπειτα οὐχ ὄραῖς τούτους τοὺς συκοφάντας ὡς εὐτελεῖς, καὶ οὐδὲν ἂν δεῖοι ἐπ’ αὐτοὺς πολλοῦ
- b ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἱκανά· ἔπειτα καὶ εἴ τι ἐμοῦ κηδόμενος οὐκ οἶει δεῖν ἀναλίσκειν τὰμά, ξένοι οὗτοι ἐνθάδε ἔτοιμοι ἀναλίσκειν·
- 5 εἷς δὲ καὶ κεχόμεικεν ἐπ’ αὐτὸ τοῦτο ἀργύριον ἱκανόν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος· ἔτοιμος δὲ καὶ Κέβης καὶ ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. ὥστε, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμης σαυτὸν σῶσαι, μήτε, ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δυσχερές σοι γενέσθω ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθὼν ὅτι χρῶο
- c σαυτῷ· πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοσε ὅποι ἂν ἀφίκη ἀγαπήσουσί σε· ἐὰν δὲ βούλη εἰς Θετταλίαν ἵεναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι οἱ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ
- 5 Θετταλίαν.
- Ἔτι δέ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι, καὶ τοιαῦτα σπεύδεις περὶ σαυτὸν γενέσθαι ἄπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροὶ σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσαν σὲ διαφθεῖραι βουλόμενοι.
- 10 πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς ὑεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς

ΚΡ. Αὐτὰ λοιπὸν μὴν τα φοβάσαι—καὶ μάλιστα τα χρήματα που ζητοῦν κάποιοι γιὰ νὰ σε σῶσουν καὶ νὰ σε βγάλουν ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ δὲν εἶναι πολλὰ. Ἐπειτα δε βλέπεις αὐτοὺς τοὺς συκοφάντες, πόσο τιποτένιοι ἄνθρωποι εἶναι; Δε χρειάζεται νὰ ξοδέφει κανεὶς πολλὰ γιὰ αὐτούς. Στὴ διάθεσή σου ἔχεις τὰ δικά μου χρήματα, που εἶναι, ὅπως νομίζω, αρκετά. Ἐπειτα, καὶ ἀν ἀπὸ ἐνδιαφέρον γιὰ μένα νομίζεις ὅτι δὲν πρέπει νὰ ξοδέφουμε τὰ δικά μου, βρίσκονται ἐδῶ αὐτοὶ οἱ ξένοι που εἶναι ἔτοιμοι νὰ ξοδέφουν γιὰ σένα—έναν μάλιστα, ὁ Σιμμίας ὁ Θηβαῖος, ἔχει φέρει μαζί του αρκετά χρήματα γιὰ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ σκοπὸ. Διατεθειμένος νὰ ξοδέφει εἶναι καὶ ὁ Κέβης καὶ πάρα πολλοὶ ἄλλοι. Ἔτσι λοιπὸν, ὅπως λέω, οὔτε νὰ διστάσεις νὰ σῶσεις τὸν εαυτὸ σου ἐπειδὴ φοβάσαι αὐτά, οὔτε νὰ σε προβληματίζει αὐτὸ που ἔλεγες στὴ δίκη, ὅτι δηλαδὴ ἀν ἀποδράσεις ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ δε θα ξέρεις τι νὰ κάνεις· γιὰτί σε πολλὰ μέρη καὶ αλλοῦ ὅπου καὶ νὰ πας θα σε υποδεχθoύν με ἀγάπη. Ἀν ὅμως θελήσεις νὰ πας στὴ Θεσσαλία, ὑπάρχουν ἐκεῖ φίλοι δικοὶ μου ἀπὸ φιλοξενία που θα σε περιποιηθoύν πολὺ καὶ θα σου παράσχουν ἀσφάλεια, ὥστε κανέναν ἀπὸ ὅσους ζοῦν στὴ Θεσσαλία νὰ μὴ σε ἐνοχλεῖ.

Ἀκόμη, Σωκράτη, δε μου φαίνεται δικαιολογημένο αὐτὸ που πας νὰ κάνεις, νὰ επιτρέψεις δηλαδὴ νὰ σε ἐκτελέσουν, ἐνῶ σου εἶναι δυνατό νὰ σωθεῖς· καὶ ἐπιζητεῖς νὰ κάνεις στὸν εαυτὸ σου αὐτὸ ἀκριβῶς που οἱ ἐχθροὶ σου θα ἔσπευδαν νὰ σου κάνουν, καὶ σου τὸ ἔκαναν ὅταν θέλησαν νὰ σε ἐξοντώσουν. Ἐκτός ἀπὸ αὐτά, καὶ τοὺς

d προδιδόναι, οὓς σοι ἐξὸν καὶ ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι
οὐχίηση καταλιπών, καὶ τὸ σὸν μέρος ὅτι ἂν τύχῃσι τοῦτο
πράξουσιν· τεύξονται δέ, ὡς τὸ εἶκός, τοιούτων οἷάπερ
εἶωθεν γίγνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. ἢ
5 γὰρ οὐ χρὴ ποιεῖσθαι παιῖδας ἢ συνδιαταλαιπωρεῖν καὶ
τρέφοντα καὶ παιδεύοντα· σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰ βραθυμότατα
αἰρεῖσθαι. χρὴ δέ, ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρείος
ἔλοιτο, ταῦτα αἰρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ
παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι· ὡς ἔγωγε καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ
e ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδείων αἰσχύνομαι μὴ δόξῃ ἅπαν
τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σέ ἀνανδρία τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεπραχθαι,
καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον ὡς εἰσῆλθεν
ἐξὸν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης ὡς ἐγένετο,
5 καὶ τὸ τελευταῖον δὴ τουτί, ὡςπερ κατάγελως τῆς
πράξεως, κακία τινὶ καὶ ἀνανδρία τῇ ἡμετέρᾳ διαπεφευ-
46 γέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵτινές σε οὐχὶ ἐσώσαμεν οὐδὲ σὺ
σαυτόν, οἷόν τε ὄν καὶ δυνατὸν εἶ τι καὶ μικρὸν ἡμῶν ὄφε-
λος ἦν. ταῦτα οὖν, ὦ Σώκρατες, ὄρα μὴ ἅμα τῶ κακῶ καὶ
αἰσχρᾷ ἢ σοί τε καὶ ἡμῖν. ἀλλὰ βουλευού—μᾶλλον δὲ οὐδὲ

γίους σου μου φαίνεται ὅτι τοὺς ἐγκαταλείπεις· ἐνῶ σου
εἶναι δυνατόν να τοὺς αναθρέψεις καὶ να τοὺς εκπαιδεύ-
σεις, ἐσύ φεύγεις ἀπὸ τῆ ζωῆ καὶ τοὺς ἀφήνεις καὶ, στο
βαθμὸ που ἐξαρτάται ἀπὸ σένα, αυτοὶ θα κάνουν στη
ζωῆ τοὺς ὅ,τι τύχει. Θα περάσουν δε, ὅπως εἶναι φυσικό,
τέτοιες ταλαιπωρίες που συνήθως περνοῦν οἱ ὀρφανοὶ
στην ὀρφάνια τοὺς. Ἡ πρέπει λοιπὸν να μὴν ἀποκτᾶ κα-
νεῖς παιδιὰ ἢ να μοχθεῖ μαζί τοὺς ἀνατρέφοντάς καὶ
ἐκπαιδεύοντάς τα. Ἐσύ ὁμως μου φαίνεται ὅτι διαλέγεις
την πιο εὐκόλη λύση. Πρέπει, ὡστόσο, αὐτὰ που θα ἐπέ-
λεγε ἕνας ἀνδρας καλὸς καὶ ἀνδρείος αὐτὰ να ἐπιλέξεις,
ἐσύ που ἰσχυρίζεσαι βέβαια ὅτι σε ὅλη σου τῆ ζωῆ φρό-
ντιζες για τὴν ἀρετῆ . Γιατί ντρέπομαι για λογαριασμό
καὶ δικό σου καὶ δικό μας, των στενῶν φίλων σου, μήπως
φανεῖ ὅτι ἐξαιτίας κάποιας ἀνανδρίας δικῆς μας ἔχουν
γίνει ὅλα αὐτὰ που σου συνέβησαν: καὶ ἡ ὑπόθεσή σου
ἐφτάσε στο δικαστήριον, ἔτσι ὅπως ἐφτάσε, ἐνῶ ἦταν δυνα-
τόν να μὴ φτάσει, καὶ ἡ ἴδια ἡ διαδικασία τῆς δίκης, ἔτσι
ὅπως ἐγινε , καὶ αὐτὸ ἐδῶ το τελευταῖον, ἡ κορύφωση του
παράλογου των πράξεων μας, να νομίζουν δηλαδή οἱ ἀν-
θρωποὶ ὅτι ἀπὸ ἀνικανότητα καὶ ἀνανδρία δεν καταφέρα-
με να σε βοηθήσουμε να δραπετεύσεις καὶ οὔτε ἐμεῖς σε
σώσαμε οὔτε ἐσύ τον εαυτό σου, ἐνῶ μπορούσαμε να το
κάνουμε καὶ ἦταν μέσα στις δυνατότητές μας, αν θα εἶχα-
με ἀπὸ αὐτὸ ἔστω καὶ μικρὸ ὄφελος. Αὐτὰ λοιπὸν, Σω-
κράτη, δεσ μήπως, ἐκτός του ὅτι εἶναι ἀθλια, ντροπιάζουν
καὶ σένα καὶ μας. Ἀλλὰ σκέψου καὶ ἀποφάσισε—ἢ μάλ-
λον δεν ὑπάρχει πια χρόνος για να σκεφθεῖς, ἀλλὰ πρέπει

- 5 βουλευέσθαι ἔτι ὥρα ἀλλὰ βεβουλευῆσθαι —μία δὲ βουλή· τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπραῆχθαι· εἰ δ' ἔτι περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἶόν τε. ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὧ Σώκρατες, πείθου μοι καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποίει.
- b ΣΩ. ὦ φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία εἶ μετὰ τινος ὀρθότητος εἶη· εἰ δὲ μή, ὅσω μείζων τοσοῦτω χαλεπωτέρα. σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς εἴτε ταῦτα πρακτέον εἴτε μή· ὡς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον ἀλλὰ καὶ αἰετοιοῦτος οἶος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ ὅς ἂν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος φαίνεται. τοὺς δὲ λόγους οὐς ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔλεγον οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδὴ μοι ἤδη ἡ τύχη γέγονεν, ἀλλὰ σχεδόν τι ὅμοιοι φαίνονται μοι, καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ τιμῶ οὕσπερ καὶ πρότερον· ὧν ἐὰν μὴ βελτίῳ ἔχωμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι ὅτι οὐ μὴ σοι συγχωρήσω, οὐδ' ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἢ τῶν πολλῶν δύναιμι ὥσπερ παῖδας 5 ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσμοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις. πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποίμεθα αὐτά; εἰ πρῶτον μὲν τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ λέγεις περὶ τῶν δοξῶν. πότερον καλῶς d ἐλέγετο ἐκάστοτε ἢ οὐ, ὅτι ταῖς μὲν δεῖ τῶν δοξῶν προσέχειν τὸν νοῦν, ταῖς δὲ οὐ; ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν ἀποθνήσκειν

να ἔχεις κιόλας αποφασίσει—και η απόφαση είναι μόνο μία: τη νύχτα που μας έρχεται πρέπει να γίνουν όλα αυτά· γιατί αν περιμένουμε και άλλο, δε θα είναι πια εφικτό. Όμως με κάθε τρόπο, Σωκράτη, άκουσέ με και μην κάνεις τίποτε διαφορετικό .

ΣΩ. Φίλε Κρίτωνα, η προθυμία σου θα άξιζε πολύ, αν ήταν και κάπως σωστή. Αλλιώς, όσο μεγαλύτερη είναι, τόσο πιο δύσκολο γίνεται να την αντέξει κανείς. Πρέπει λοιπόν να εξετάσουμε αν πρέπει να πράξουμε αυτά που λες ή όχι. Γιατί εγώ όχι τώρα για πρώτη φορά, αλλά πάντοτε ήμουν τέτοιος που να μην πείθομαι από κανέναν από τους δικούς μου ανθρώπους περισσότερο από ό,τι από το επιχείρημα που μου φαίνεται καλύτερο όταν σκέφτομαι. Όσα βέβαια έλεγα παλαιότερα δεν μπορώ τώρα να τα αποκηρύξω επειδή μου έτυχε αυτή η συμφορά, αλλά σχεδόν το ίδιο σωστά μου φαίνονται και τώρα και τα ίδια υποστηρίζω και αποδέχομαι όσα και πριν. Αν δεν έχουμε τίποτε καλύτερο να πούμε τώρα, να ξέρεις καλά ότι δε θα συμφωνήσω μαζί σου, ούτε και αν περισσότερο από την τωρινή μου κατάσταση μας φοβίζει η δύναμη των πολλών σα να είμασταν παιδάκια, στέλνοντας εναντίον μας φυλακίσεις και εκτελέσεις και πρόστιμα. Με ποιον τρόπο λοιπόν θα τα εξετάσουμε αυτά όσο γίνεται σωστότερα; Αν ξεκινήσουμε πρώτα από αυτό το επιχείρημα που εσύ φέρνεις σχετικά με τις διάφορες γνώμες. Είχαμε δίκιο κάθε φορά που λέγαμε ότι κάποιες γνώμες πρέπει να τις παίρνει κανείς σοβαρά υπόψη του, ενώ άλλες όχι; Ή πριν έρθει η στιγμή που πρέπει

καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο ὅτι ἄλλως
ἔνεκα λόγου ἐλέγετο, ἣν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία ὡς

5 ἀληθῶς; ἐπιθυμῶ δ' ἔγωγ' ἐπισκέψασθαι, ὡς Κρίτων, κοινῇ
μετὰ σοῦ εἴ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται, ἐπειδὴ ὧδε ἔχω,
ἢ ὁ αὐτός, καὶ ἐάσομεν χαίρειν ἢ πεισόμεθα αὐτῷ. ἐλέγετο
δέ πως, ὡς ἐγῶμαι, ἐκάστοτε ὧδε ὑπὸ τῶν οἰομένων τι
λέγειν, ὡς περ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι τῶν δοξῶν ἅς οἱ

e ἀνθρωποὶ δοξάζουσιν δέοι τὰς μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι,
τὰς δὲ μὴ τοῦτο πρὸς θεῶν, ὡς Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοὶ
λέγεσθαι; σὺ γάρ, ὅσα γε τάνθρώπεια, ἐκτὸς εἴ τοῦ μέλλειν
47 ἀποθνήσκειν αὔριον, καὶ οὐκ ἂν σὲ παρακρούοι ἢ παροῦσα
συμφορὰ· σκόπει δὴ· οὐκ ἱκανῶς δοκεῖ σοὶ λέγεσθαι ὅτι οὐ
πάσας χρὴ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν ἀλλὰ τὰς μὲν,
τὰς δ' οὐ, οὐδὲ πάντων ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὐ; τί φῆς;

5 ταῦτα οὐχὶ καλῶς λέγεται;

ΚΡ. Καλῶς.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μὴ;

ΚΡ. Ναί.

ΣΩ. Χρησταὶ δὲ οὐχ αἱ τῶν φρονίμων, πονηραὶ δὲ αἱ

να πεθάνω καλὰ τα λέγαμε αὐτά, τῶρα ὁμῶς ἐγίνε α-
πόλυτα ξεκάθαρο ὅτι ἀσκοπα τα λέγαμε, μόνο και μόνο
για να γίνεται κουβέντα, ενώ στην πραγματικότητα
ἦταν ἓνα παιχνίδι και φλυαρία περιττή; Εγὼ βέβαια
ἐπιθυμῶ να ἐξετάσω, Κρίτωνα, ἀπὸ κοινού με σένα, αν
θα μου φανεῖ το ἐπιχείρημα αὐτὸ κάπως διαφορετικὸ
ἐπειδὴ βρίσκομαι σε αὐτὴ την κατάσταση, ἢ αν θα μου
φανεῖ το ἴδιο, και αν πρέπει να το ἐγκαταλείψουμε ἢ να
το ἀκολουθήσουμε ως τις ἐσχάτες συνέπειές του. Αὐτοὶ
που πιστεύουν ὅτι λένε κάτι σπουδαῖο λέγανε λοιπὸν με
κάθε ευκαιρία, ὅπως ἐγὼ νομίζω, πάνω κάτω αὐτὸ που
και ἐγὼ τῶρα μόλις ἐλέγα: ὅτι ἀπὸ τις γνώμες που ἐ-
χουν οι ἀνθρωποὶ ἄλλες πρέπει να τις λαμβάνουμε σο-
βαρά ὑπόψη και ἄλλες ὄχι. Για το ὄνομα των θεῶν,
Κρίτωνα, δε σου φαίνεται ὅτι σωστά το λέγανε αὐτό;
Γιατί ἐσύ, τουλάχιστον κατὰ πάσα πιθανότητα, δεν
πρόκειται να πεθάνεις αὔριο και δε σε οδηγεῖ σε λάθος
συμπεράσματα η τωρινὴ συμφορὰ· πρόσεξε ὁμῶς: δε σου
φαίνεται ὅτι σωστά λέγεται ὅτι δεν πρέπει να ἐκτιμάμε
ὄλες τις γνώμες των ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἄλλες να τις ἐ-
κτιμάμε και ἄλλες ὄχι; Και μάλιστα να ἐκτιμάμε ὄχι
τις γνώμες ὄλων των ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνο ορισμένων;
Τι λες; Δε λέγονται σωστά αὐτά;

ΚΡ. Σωστά λέγονται.

ΣΩ. Δεν πρέπει λοιπὸν τις ορθές γνώμες να τις ἐκτι-
μάμε, τις λανθασμένες ὁμῶς ὄχι;

ΚΡ. Ναί.

ΣΩ. Δεν εἶναι ὁμῶς ορθές οι γνώμες αὐτῶν που ἐ-

- 10 τῶν ἀφρόνων;
 ΚΡ. Πῶς δ' οὐ;
 ΣΩ. Φέρε δὴ, πῶς αὖ τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο; γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνω καὶ φόγω καὶ δόξῃ τὸν νοῦν προσέχει, ἢ ἐνὸς μόνου ἐκείνου ὃς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς ἢ παιδοτριβῆς ὢν;
 ΚΡ. Ἐνὸς μόνου.
- 5 ΣΩ. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς φόγους καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἐνὸς ἐκείνου ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν.
 ΚΡ. Δῆλα δὴ.
 ΣΩ. Ταύτη ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ
- 10 ἐδεστέον γε καὶ ποτέον, ἢ ἂν τῷ ἐνὶ δοκῇ, τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαῖοντι, μᾶλλον ἢ ἢ σύμπασι τοῖς ἄλλοις.
 ΚΡ. Ἔστι ταῦτα.
- c ΣΩ. Εἴεν. ἀπειθήσας δὲ τῷ ἐνὶ καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν καὶ μηδὲν ἐπαῖόντων, ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται;
 ΚΡ. Πῶς γὰρ οὐ;
 5 ΣΩ. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο, καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος;
 ΚΡ. Δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διόλλυσι.
 ΣΩ. Καλῶς λέγεις. οὐκοῦν καὶ τᾶλλα, ὡς Κρίτων,

- χουν φρόνηση καὶ λανθασμένες αὐτῶν που δεν ἔχουν;
 ΚΡ. Πῶς θα μπορούσε να ἰσχύει το ἀντίθετο;
 ΣΩ. Ἐμπρὸς λοιπόν, πες, τι λέγαμε για τέτοιου εἶδους πράγματα; Ἐνας ἀνδρας που γυμνάζεται καὶ ἀσχολεῖται σοβαρά με τη γυμναστική ἀποδίδει προσοχή στον ἐπαινο καὶ τον φόγο καὶ τη γνώμη κάθε ἀνθρώπου ἢ ἐνὸς μόνο, ἐκείνου που εἶναι γιατρός ἢ γυμναστής;
 ΚΡ. Ἐνὸς μόνο.
 ΣΩ. Ἄρα πρέπει να φοβάται τους φόγους καὶ να καλοδέχεται τους ἐπαίνους ἐκείνου του ἐνός, ὄχι των πολλῶν.
 ΚΡ. Αυτό εἶναι φανερό.
 ΣΩ. Ἔτσι λοιπόν πρέπει να κάνει κάποιος που ἀσχολεῖται με τη γυμναστική: να γυμνάζεται καὶ να τρώει καὶ να πίνει ὅπως φαίνεται σωστό στον ἐνα, αὐτόν που τον ἐπιβλέπει καὶ γνωρίζει καλά αὐτά τα πράγματα, καὶ ὄχι ὅπως φαίνεται καλό σε ὅλους τους ἄλλους.
 ΚΡ. Ἔτσι εἶναι.
 ΣΩ. Ἐντάξει. Ἀν ωστόσο δεν υπακούσει στον ἐναν εἰδικό καὶ περιφρονήσει τη γνώμη καὶ τους ἐπαίνους του, λάβει ὁμως ὑπόψη τους ἐπαίνους των πολλῶν που δεν ξέρουν τίποτε, ἀραγε δε θα πάθει κάποιον κακό;
 ΚΡ. Πῶς θα μπορούσε να μην πάθει;
 ΣΩ. Ποιο εἶναι το κακό αὐτό καὶ προς τα πού οδηγεῖ καὶ σε ποιο μέρος του ἀνθρώπου που δεν υπακούει ἀναφέρεται;
 ΚΡ. Εἶναι φανερό ὅτι ἀναφέρεται στο σῶμα· γιατί αὐτό καταστρέφεται.
 ΣΩ. Ἐχεις δίκιο. Ἰσχύει λοιπόν, Κρίτωνα, το ἴδιο καὶ

οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διΐωμεν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων
 10 καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχυρῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ
 κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡ βουλή ἡμῖν ἐστίν, πότερον τῆ τῶν
 d πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς ἔπεσθαι καὶ φοβεῖσθαι αὐτὴν ἢ τῆ
 τοῦ ενός, εἴ τίς ἐστὶν ἐπαῖτων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ
 φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ σύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ
 ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ
 5 τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο. ἢ
 οὐδὲν ἐστὶ τοῦτο;

ΚΡ. Οἴμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Φέρε δὴ, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον
 γιγνόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον

10 διολέσωμεν πειθόμενοι μὴ τῆ τῶν ἐπαϊόντων δόξῃ, ἄρα
 e βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶν διεφθαρμένου αὐτοῦ; ἔστι δέ που τοῦτο
 σῶμα ἢ οὐχί;

ΚΡ. Ναί.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶν μετὰ μοχθηροῦ καὶ

5 διεφθαρμένου σώματος;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἄλλὰ μετ' ἐκείνου ἄρ' ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου,
 ὃ τὸ ἀδίκον μὲν λωβᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν; ἢ φαυλό-
 τερον ἡγούμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ὅτι ποτ' ἐστὶ

για τα υπόλοιπα, για να μην τα εξετάζουμε τώρα όλα
 λεπτομερώς, και για αυτά βέβαια που σχετίζονται με το
 δίκαιο και το άδικο και το άσχημο και το ωραίο και το
 καλό και το κακό, για τα οποία σκεφτόμαστε τώρα;
 Πρέπει σε αυτά τα ζητήματα να ακολουθούμε τη γνώμη
 των πολλών και να τη φοβόμαστε ή να ακολουθούμε τη
 γνώμη του ενός, αν υπάρχει κάποιος που να τα γνωρίζει
 πολύ καλά, και αυτόν πρέπει να ντρεπόμαστε και να
 φοβόμαστε περισσότερο από όλους τους άλλους; Αν δεν
 ακολουθήσουμε τις συμβουλές του, θα καταστρέψουμε
 και θα κακοποιήσουμε αυτό που με τη δικαιοσύνη γίνε-
 ται καλύτερο και με την αδικία καταστρέφεται. Ή αυτά
 είναι ανοησίες;

ΚΡ. Εγώ νομίζω βέβαια ότι δεν είναι, Σωκράτη.

ΣΩ. Εμπρός λοιπόν, πες: αν αυτό που με την υγεία
 γίνεται καλύτερο και με την αρρώστια εξασθενεί το κα-
 ταστρέψουμε τελείως με το να μην υπακούμε στη γνώμη
 των ειδικών, άραγε αξίζει να ζούμε, ενώ αυτό έχει κα-
 ταστραφεί; Και αυτό είναι, αν δεν κάνω λάθος, το σώμα.
 Ή όχι;

ΚΡ. Ναί.

ΣΩ. Επομένως αξίζει να ζούμε με κακοπαθημένο και
 κατεστραμένο σώμα;

ΚΡ. Με κανένα τρόπο.

ΣΩ. Άραγε όμως αξίζει να ζούμε με κατεστραμένο
 αυτό που βλάπτεται από την αδικία, ενώ ωφελείται από
 τη δικαιοσύνη; Ή θεωρούμε ότι εκείνο το μέρος μας που
 έχει να κάνει με τη δικαιοσύνη και την αδικία, όποιο και

- 48 τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἢ τε ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ἐστίν;
 ΚΡ. Οὐδαμῶς.
 ΣΩ. Ἀλλὰ τιμιώτερον;
 ΚΡ. Πολύ γε.
- 5 ΣΩ. Οὐκ ἄρα, ὧ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον
 τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὅτι ὁ ἐπαιῖων περὶ τῶν
 δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἷς, καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. ὥστε
 πρῶτον μὲν ταύτη οὐκ ὀρθῶς εἰσηγῆ, εἰσηγούμενος τῆς
 τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων
 10 καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων. «Ἀλλὰ μὲν δὴ»
 φαίη γ' ἂν τις, «οἰοί τέ εἰσιν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποχτεινύναι.»
- b ΚΡ. Δῆλα δὴ καὶ ταῦτα φαίη γὰρ ἂν, ὧ Σωκράτες.
 ΣΩ. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλ', ὧ θαυμάσιε, οὗτός τε ὁ λόγος
 ὃν διεληλύθαμεν ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι ὅμοιος εἶναι καὶ
 πρότερον· καὶ τόνδε δὲ αὖ σκόπει εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὐ, ὅτι
 5 οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.
 ΚΡ. Ἀλλὰ μένει.
 ΣΩ. Τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταῦτόν ἐστιν,
 μένει ἢ οὐ μένει;
 ΚΡ. Μένει.
- 10 ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον,

- αν εἶναι, ἔχει μικρότερη ἀξία ἀπὸ το σῶμα;
 ΚΡ. Με κανένα τρόπο.
 ΣΩ. Ἀλλὰ ἔχει μεγαλύτερη ἀξία;
 ΚΡ. Πολύ μεγαλύτερη φυσικά.
 ΣΩ. Συνεπῶς, φίλε μου, δεν πρέπει να ενδιαφερόμα-
 στε καθόλου τι θα πουν οι πολλοὶ για μας, ἀλλὰ τι θα
 πει ο ειδικός σε θέματα που ἔχουν να κάνουν με το δί-
 καιο και το ἀδικο, ο ένας, και η ἴδια η ἀλήθεια. Ὡστε,
 πρῶτα ἀπὸ ὅλα, δε δίνεις τη σωστὴ συμβουλή με αὐτό
 τον τρόπο, λέγοντας ὅτι πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη
 τη γνώμη των πολλῶν σχετικά με τα δίκαια και τα ω-
 ραία και τα ἀγαθὰ και τα ἀντίθετά τους. Ἀλλὰ βέβαια,
 θα μπορούσε να ἀντιτείνει κανεὶς, ὅτι πολλοὶ εἶναι ἀρκε-
 τὰ δυνατοὶ για να μας σκοτώσουν' .
 ΚΡ. Ναι, εἶναι φανερό. Θα μπορούσε κανεὶς να το πει
 αὐτό, Σωκράτη.
 ΣΩ. Ἀλήθεια. Ἀλλὰ, φίλε μου, ἐμένα μου φαίνεται ὅτι
 και αὐτό το ἐπιχείρημα που συζητήσαμε διεξοδικὰ ἰσχύει
 το ἴδιο ὅπως και πρὶν· και ἐξέτασέ το πάλι για να δούμε
 αν συμφωνούμε ἢ ὄχι ὅτι πρέπει να ἀποδίδουμε μεγαλύ-
 τερη σημασία στο να ζούμε καλὰ ἀπὸ το να ζούμε ἀ-
 πλῶς.
 ΚΡ. Συμφωνούμε.
 ΣΩ. Το να ζούμε ὁμως καλὰ εἶναι το ἴδιο με το να
 ζούμε ἐνάρετα και δίκαια· το ἀποδεχόμεστε και αὐτό ἢ
 ὄχι;
 ΚΡ. Το ἀποδεχόμεστε.
 ΣΩ. Ὑστερα ἀπὸ ὅσα συμφωνήσαμε λοιπόν πρέπει να

- c *πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειρᾶσθαι ἐξιέναι μὴ ἀφιέντων Ἀθηναίων ἢ οὐ δίκαιον· καὶ ἐὰν μὲν φαίνεται δίκαιον, πειρώμεθα, εἰ δὲ μὴ, ἐῷμεν. ἄς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περὶ τε ἀναλώσεως χρημάτων καὶ δόξης καὶ παιδῶν τροφῆς, μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα, ὧ³ Κρίτων, σκέμματα ἢ τῶν βραδύως ἀποκτεινύντων καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἄν, εἰ οἰοί τ' ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῶ, τούτων τῶν πολλῶν. ἡμῖν δ', ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἰρεῖ, μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἢ ἢ ὅπερ νυνδὴ ἐλέγομεν, πότερον δίκαια πράξομεν καὶ χρήματα τελοῦντες τούτοις τοῖς ἐμὲ ἐνθένδε*
 d *ἐξάξουσιν καὶ χάριτας, καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε καὶ ἐξαγόμενοι, ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν πάντα ταῦτα ποιῶντες· καὶ φαινώμεθα ἄδιστα αὐτὰ ἐργαζόμενοι, μὴ οὐδέη ὑπολογίζεσθαι οὗτ' εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ παραμένοντας*
 5 *καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας, οὗτε ἄλλο ὅτιοῦν πάσχειν πρὸ τοῦ ἀδιχεῖν.*
ΚΡ. Καλῶς μὲν μοι δοκεῖς λέγειν, ὧ³ Σώκρατες· ὅρα δὲ τί δρῶμεν.
ΣΩ. Σκοπῶμεν, ὧ³ ἀγαθέ, κοινῇ, καὶ εἴ πῃ ἔχεις ἀντι-
 e *λέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε, καὶ σοὶ πείσομαι· εἰ δὲ μὴ, παῦσαι ἤδη, ὧ³ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν*

εξετάσουμε το εξής: είναι δίκαιο να επιχειρήσω να δραπετεύσω από εδώ χωρίς τη θέληση των Αθηναίων ή είναι άδικο; Και αν μεν φαίνεται δίκαιο, ας το επιχειρήσουμε, αλλιώς όμως ας το εγκαταλείψουμε. Αυτές, ωστόσο, οι σκέψεις που αναφέρεις σχετικά με τη δαπάνη των χρημάτων και τη γνώμη του κόσμου και την ανατροφή των παιδιών, πρόσεξε, Κρίτωνα, μήπως πραγματικά δεν είναι τίποτε άλλο παρά θεωρίες αυτών των πολλών που εύκολα καταδικάζουν σε θάνατο και εύκολα θα ξανάφερναν στη ζωή τους καταδικασμένους, αν μπορούσαν, και όλα αυτά χωρίς την παραμικρή σύνεση. Εμείς όμως, επειδή ο ορθός λόγος έτσι επιτάσσει, τίποτε άλλο δεν πρέπει να εξετάσουμε εκτός από αυτό που τώρα μόλις λέγαμε: αν θα πράξουμε δίκαια δίνοντας χρήματα σε αυτούς που θα με φυγαδεύσουν από εδώ και χρωστώντας τους και ευγνωμοσύνη από πάνω, τόσο εσείς οι ίδιοι που θα οργανώσετε τη δραπέτευση όσο και εγώ που θα δραπετεύσω, ή αν πραγματικά θα διαπράξουμε αδικία με όλες αυτές τις πράξεις. Και αν φανεί ότι είναι άδικο να τα πράξουμε αυτά, δεν πρέπει να υπολογίζουμε ούτε αν πρέπει να πεθάνουμε μένοντας στη φυλακή και μην κάνοντας τίποτε, ούτε αν θα πάθουμε οτιδήποτε άλλο, μπροστά στον κίνδυνο να διαπράξουμε αδικία.

ΚΡ. Μου φαίνεται ότι έχεις δίκιο Σωκράτη. Σκέψου, όμως, πώς να δράσουμε .

ΣΩ. Ας εξετάσουμε, αγαπητέ μου, το ζήτημα μαζί και αν έχεις να προβάλεις κάποια αντίρρηση σε όσα λέω, κάντο, και εγώ θα σε ακούσω. Αλλιώς πάφε, ευλογημένε,

λόγον, ὡς χρη̄ ἐνθένδε ἀκόντων Ἀθηναίων ἐμὲ ἀπιέναι· ὡς
 ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πείσας σε ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ
 5 μὴ ἄκοντος. ὄρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχὴν ἐάν σοι
 49 ἱκανῶς λέγηται, καὶ πειρῶ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον ἢ
 ἂν μάλιστα οἴη.

ΚΡ. Ἄλλὰ πειράσομαι.

ΣΩ. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμέν ἐκόντας ἀδικητέον εἶναι, ἢ
 5 τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ τινὶ δὲ οὐ; ἢ οὐδαμῶς τό γε
 ἀδικεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλόν, ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν
 τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὠμολογήθη; ἢ πᾶσαι ἡμῖν ἐκεῖναι αἰ
 πρόσθεν ὁμολογίαι ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκχεχυ-
 μέναι εἰσίν, καὶ πάλαι, ὧ̄ Κρίτων, ἄρα τηλικοῖδε ἄνδρες
 10 πρὸς ἀλλήλους σπουδῆ διαλεγόμενοι ἐλάθομεν ἡμᾶς
 b αὐτοὺς παιδῶν οὐδὲν διαφέροντες; ἢ παντὸς μᾶλλον οὕτως
 ἔχει ὥσπερ τότε ἐλέγετο ἡμῖν· εἴτε φασὶν οἱ πολλοὶ εἴτε μή,
 καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε χαλεπώτερα πάσχειν εἴτε καὶ
 πρατότερα, ὅμως τό γε ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν καὶ
 5 αἰσχρὸν τυγχάνει ὃν παντὶ τρόπῳ; φαμέν ἢ οὐ;

ΚΡ. Φαμέν.

ΣΩ. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Οὐ δῆτα.

ΣΩ. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ

να μου λες συνέχεια το ίδιο πράγμα, ότι δηλαδή πρέπει
 να αποδράσω από εδώ χωρίς τη θέληση των Αθηναίων.
 Γιατί εμένα με ενδιαφέρει πολύ να σε πείσω να το κάνεις
 κυτό, όχι όμως χωρίς τη θέλησή σου. Πρόσεξε λοιπόν
 την αρχή της σκέψης μου, αν σου φαίνεται ότι είναι
 σωστή, και προσπάθησε να απαντάς σε ό,τι σε ρωτάω
 όπως νομίζεις καλύτερα.

ΚΡ. Θα προσπαθήσω.

ΣΩ. Υποστηρίζουμε ότι με κανένα τρόπο δεν πρέπει
 να αδικούμε με τη θέλησή μας, ή με κάποιον τρόπο πρέ-
 πει να αδικούμε και με κάποιον άλλο όχι; Ἡ το να αδι-
 κεί κανείς δεν είναι καθόλου ούτε καλό ούτε ἐνάρετο,
 όπως εμεῖς συμφωνήσαμε πολλές φορές στο παρελθόν;
 Ἡ ὅλες ἐκεῖνες οἱ προηγούμενες συμφωνίες μας σε αυτές
 τις λίγες μέρες λησμονήθηκαν και τόσον καιρό, Κρίτω-
 να, συζητούσαμε μεταξύ μας σοβαρά και, ἐνῶ εἴμαστε σε
 αὐτή τὴν ηλικία, δεν αντιληφθήκαμε ὅτι δε διαφέρουμε
 σε τίποτε ἀπὸ τα παιδιά; Ἡ αὐτό ακριβῶς που λέγαμε
 τότε ἰσχύει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο: εἴτε το δέχονται
 οἱ πολλοὶ εἴτε ὄχι, και εἴτε πρέπει εμεῖς να πάθουμε
 πράγματα φοβερότερα ἢ λιγότερο φοβερά ἀπὸ ὅσα πά-
 θουμε τώρα, ἡ ἀδικία εἶναι για αὐτόν που ἀδικεῖ και ἀ-
 θλιο πράγμα και ἀτιμο ἀπὸ κάθε ἀποψη; Το υποστηρί-
 ζουμε αὐτό ἢ ὄχι;

ΚΡ. Το υποστηρίζουμε.

ΣΩ. Ἄρα δεν πρέπει κατὰ κανένα τρόπο να αδικούμε.

ΚΡ. Ὅχι βέβαια.

ΣΩ. Ἄρα οὐτε και ὅταν μας ἀδικούν να ανταποδίδουμε

- 10 οἴονται, ἐπειδὴ γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν.
 c ΚΡ. Οὐ φαίνεται.
 ΣΩ. Τί δέ δή; κακουργεῖν δεῖ, ὡς Κρίτων, ἢ οὐ;
 ΚΡ. Οὐ δεῖ δήπου, ὡς Σώκρατες.
 ΣΩ. Τί δέ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ
 5 πολλοί φασιν, δίκαιον ἢ οὐ δίκαιον;
 ΚΡ. Οὐδαμῶς.
 ΣΩ. Τὸ γὰρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει.
 ΚΡ. Ἀληθῆ λέγεις.
 10 ΣΩ. Οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὅτιοῦν πάσχη ὑπ' αὐτῶν. καὶ ὅρα, ὡς
 d Κρίτων, ταῦτα καθομολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογῆς· οἶδα γὰρ ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. οἷς οὖν οὕτω δέδοχται καὶ οἷς μὴ, τούτοις οὐκ ἔστι κοινή βουλή, ἀλλὰ ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν
 5 ὁρῶντας ἀλλήλων τὰ βουλευόμενα. σκόπει δὴ οὖν καὶ σὺ εὖ μάλα πότερον κοινωνεῖς καὶ συνδοκεῖ σοι καὶ ἀρχώμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντιδρῶντα κακῶς, ἢ ἀφίστασαι καὶ οὐ κοινω-

- το ἀδικο, ὅπως νομίζουν οἱ πολλοί, αφού κατά κανένα τρόπο βέβαια δεν πρέπει να αδικούμε.
 ΚΡ. Φαίνεται πως όχι.
 ΣΩ. Τι λοιπόν; Πρέπει κανείς να κάνει κακό στον άλλο, Κρίωνα, ἢ όχι;
 ΚΡ. Δεν πρέπει βέβαια, Σωκράτη.
 ΣΩ. Τι λες όμως; Είναι δίκαιο να ανταποδίδει κανείς το κακό που του έκαναν, ὅπως υποστηρίζουν οἱ πολλοί, ἢ όχι;
 ΚΡ. Κατά κανένα τρόπο.
 ΣΩ. Συνεπώς, το να κάνει κανείς κάποιο κακό στους ανθρώπους δε διαφέρει καθόλου από το να αδικεί.
 ΚΡ. Αυτό είναι αλήθεια.
 ΣΩ. Επομένως, δεν πρέπει να ανταποδίδουμε την αδικία, ούτε να κάνουμε κακό σε κανέναν άνθρωπο ὅτι και αν πάθουμε από αυτόν. Πρόσεξε, Κρίωνα, μήπως όταν τα παραδέχεσαι αυτά συμφωνεῖς σε κάτι χωρίς να το πιστεύεις· γιατί ξέρω καλά ὅτι λίγοι τα πιστεύουν αυτά τώρα και λίγοι θα τα πιστεύουν και στο μέλλον. Αυτοί λοιπόν που τα πιστεύουν και αυτοί που δεν τα πιστεύουν δεν έχουν την ίδια γνώμη, ἀλλά αναγκαστικά οἱ μὲν περιφρονούν τους δε, ὅταν βλέπουν τις απόψεις τους. Εξέτασε λοιπόν και εσύ πολύ προσεκτικά αν έχεις την ίδια γνώμη και συμφωνεῖς μαζί μου και μπορούμε να ξεκινήσουμε από εδώ με την εξής σκέψη: ποτέ δεν είναι σωστό ούτε να αδικεῖ κανείς, ούτε να ανταποδίδει την αδικία, ούτε ὅταν του κάνουν κακό να αμύνεται ανταποδίδοντάς το· συμφωνεῖς ἢ διαφωνεῖς και δε συμμερίζεσαι

e νεῖς τῆς ἀρχῆς; ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι οὕτω καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ, σοὶ δὲ εἴ πῃ ἄλλη δέδοκται, λέγε καὶ δίδασκε. εἰ δ' ἐμμένεις τοῖς πρόσθε, τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε.

ΚΡ. Ἄλλ' ἐμμένω τε καὶ συνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε.

5 ΣΩ. Λέγω δὴ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δ' ἐρωτῶ· πότερον ἂ ἄν τις ὁμολογήσῃ τῶ δίκαια ὄντα ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον;

ΚΡ. Ποιητέον.

50 ΣΩ. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει. ἀπιόντες ἐνθένδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν πόλιν πότερον κακῶς τινὰς ποιούμεν, καὶ ταῦτα οὐς ἤκιστα δεῖ, ἢ οὐ; καὶ ἐμμένομεν οἷς ὁμολογήσαμεν δικαίους οὖσιν ἢ οὐ;

ΚΡ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ

5 ἐρωτᾶς· οὐ γὰρ ἐννοῶ.

ΣΩ. Ἄλλ' ὥδε σκόπει. εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἶτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες ἔροιντο· «Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῶ

b ἔργῳ ὃ ἐπιχειρεῖς διανοῆ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ σύμπασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε

αυτὴ τὴν ἀρχή; Γιατί ἐμένα ἀπὸ παλιά καὶ μέχρι τῶρα ἔτσι μου φαίνεται ὅτι ἔχουν τὰ πράγματα· ἀν εσένα σου φαίνονται κάπως διαφορετικά, πες το καὶ ἐξήγησε τὴ διαφωνία σου. Ἀν ὅμως ἐμμένεις στὴ συμφωνία σου μετὰ το προηγούμενα, ἀκού τώρα τὴ συνέχεια.

ΚΡ. Ἐμμένω στὴ συμφωνία μου καὶ ἔχω τὴν ἴδια ἀποφῆ με σένα. Ἀλλὰ λέγε.

ΣΩ. Λέω λοιπὸν τὴ συνέχεια ἢ μᾶλλον ρωτᾶω: πρέπει κάποιος νὰ πράττει αὐτὰ που συμφώνησε με κάποιον ἄλλο ὅτι εἶναι δίκαια ἢ πρέπει νὰ ἐξαπατᾷ τὸν ἄλλο;

ΚΡ. Πρέπει νὰ τὰ πράττει.

ΣΩ. Σκέψου λοιπὸν ποῖα εἶναι ἡ λογικὴ συνέπεια που προκύπτει ἀπὸ αὐτά. Ἀν εμεῖς δραπετεύσουμε ἀπὸ ἐδῶ χωρὶς νὰ ἔχουμε πείσει τὴν πόλιν, βλάπτουμε κάποιους, καὶ μάλιστα αὐτούς που ἐλάχιστα πρέπει νὰ βλάπτουμε, ἢ ὄχι; Καὶ παραμένουμε σταθεροί σε αὐτά που συμφωνήσαμε ὅτι εἶναι δίκαια ἢ ὄχι;

ΚΡ. Δεν ξέρω, Σωκράτη, τι νὰ σου ἀπαντήσω σε αὐτό που ρωτᾶς. Δεν καταλαβαίνω.

ΣΩ. Ἀλλὰ σκέψου τὸ ἐξῆς: ἀν ἐνῶ εμεῖς πρόκειται νὰ ἀποδράσουμε ἀπὸ ἐδῶ—ἢ ὅπως ἀλλιῶς πρέπει νὰ τὴν πούμε αὐτὴ τὴν πράξη—ἐρθοῦν οἱ νόμοι καὶ οἱ ἀρχές τῆς πόλης καὶ σταθοῦν δίπλα μας καὶ μας ρωτήσουν: 'Πες μας²⁵, Σωκράτη, τι ἔχεις στὸ μυαλό σου νὰ κάνεις; Κάτι ἄλλο σχεδιάζεις ἢ αὐτὴ τὴν πράξη με τὴν οἰοῦνθα καταστρέφεις ἐμᾶς τοὺς νόμους καὶ ολόκληρὴ τὴν πόλιν στὸ βαθμὸ που ἐξαρτᾶται ἀπὸ σένα; Ἡ νομίζεις ὅτι εἶναι δυνατό νὰ συνεχίσει νὰ ὑπάρχει καὶ νὰ μὴν ἀνατραπεῖ

ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ἧ ἂν αἰ
 γενόμεναι δίκαι μηδὲν ἰσχύωσιν ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί
 5 τε γίνωνται καὶ διαφθείρωνται;» τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων,
 πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα; πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι,
 ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολ-
 λυμένου ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας
 c εἶναι. ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι «Ἡδίκη γὰρ ἡμᾶς ἡ
 πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινεν;» ταῦτα ἢ τί
 ἐροῦμεν;

ΚΡ. Ταῦτα νῆ Δία, ὦ Σώκρατες.

5 ΣΩ. Τί οὖν ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι· «ἽΩ Σώκρατες, ἡ καὶ
 ταῦτα ὡμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοί, ἡ ἐμμενεῖν ταῖς δίκαις
 αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζῃ;» εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζομεν
 λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν ὅτι «ἽΩ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε
 τὰ λεγόμενα ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ εἴωθας χρῆσθαι
 10 τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι. φέρε γάρ, τί ἐγκαλῶν
 d ἡμῖν καὶ τῇ πόλει ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι; οὐ πρῶτον
 μὲν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς, καὶ δι' ἡμῶν ἔλαβε τὴν μητέρα
 σου ὁ πατήρ καὶ ἐφύτευσέν σε; φράσον οὖν, τούτοις ἡμῶν,
 τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γάμους, μέμφῃ τι ὡς οὐ καλῶς
 5 ἔχουσιν;» «Οὐ μέμφομαι,» φαίην ἂν. «Ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν
 τοῦ γενομένου τροφήν τε καὶ παιδείαν ἐν ἧ καὶ σὺ ἐπαιδεύ-

εκείνη ἡ πόλις στην οποία οι δικαστικές αποφάσεις δεν
 ἔχουν καμία ἰσχύ, ἀλλὰ ακυρώνονται καὶ καταργούνται
 ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς πολίτες;» Τι θα πούμε, Κρίτωνα, ἀ-
 πέναντι σε τέτοιες καὶ σε ἀνάλογες κατηγορίες; Γιατί
 πολλά θα μπορούσε να πει κανεὶς, ἀν τύχαινε μάλιστα
 να εἶναι καὶ ῥήτορας, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ νόμου που απει-
 λείται με καταστροφή καὶ που ορίζει να εφαρμόζονται οἱ
 ποινές που επιβάλλονται με τις δικαστικές αποφάσεις²⁹.
 Ἢ θα πούμε στους νόμους ὅτι ἴσχυουν να δραπετεύ-
 σουμε γιατί μας ἀδίκησε ἡ πόλις καὶ δεν ἔβγαλε τὴ σω-
 στή ἀπόφαση στὴ δίκη;» Αὐτά θα πούμε ἢ κάτι ἄλλο;

ΚΡ. Αὐτά θα πούμε, μα το Δία, Σωκράτη.

ΣΩ. Τι θα ἀπαντούσαμε λοιπόν, ἀν ἔλεγαν οἱ νόμοι:
 Ἐμμενεῖς, Σωκράτη, αὐτά εἴχαμε συμφωνήσει μεταξύ
 μας ἢ να μένεις σταθερός στις δικαστικές αποφάσεις
 που βγάζει ἡ πόλις;» Ἀν λοιπόν ἀπορούσαμε που οἱ νόμοι
 λένε αὐτά, ἴσως αὐτοὶ να συνέχιζαν: «Σωκράτη, μην ἀ-
 πορεῖς με τὰ λεγόμενά μας, ἀλλὰ να ἀπαντάς, ἀφού
 εἶσαι καὶ συνηθισμένος να χρησιμοποιοῖς ἐρωταποκρί-
 σεις. Πες λοιπόν, για ποιο πράγμα κατηγορεῖς ἐμᾶς καὶ
 τὴν πόλις καὶ προσπαθεῖς να μας καταστρέφεις; Ἐμεῖς
 πρῶτα-πρῶτα δε σε γεννήσαμε καὶ μέσω των νόμων δεν
 παντρεύτηκε ὁ πατήρας σου τὴ μητέρα σου καὶ ἐσπείρε
 ἐσένα; Πες λοιπόν, ποίους ἀπὸ μας, τοὺς νόμους τοὺς
 σχετικούς με τὸ γάμο, κατηγορεῖς ὅτι δεν εἶναι καλοί σε
 κάτι;» «Δεν τοὺς κατηγορῶ», θα ἔλεγα ἐγώ. «Ἀλλὰ κατη-
 γορεῖς τοὺς νόμους τοὺς σχετικούς με τὴν ἀνατροφή καὶ
 τὴν ἐκπαίδευση των παιδιῶν, ἐκπαίδευση που καὶ ἐσύ

θης; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτῳ τεταγμέ-
 νοι νόμοι, παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῶ σε ἐν μουσικῇ
 e καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν;» «Καλῶς,» φαίην ἄν. «Εἶεν.
 ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης, ἔχεις
 ἄν εἰπεῖν πρῶτον μὲν ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔχγονος
 καὶ δούλος, αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι; καὶ εἰ τοῦθ'
 5 οὕτως ἔχει, ἄρ' ἐξ ἴσου οἶε εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν,
 καὶ ἄττ' ἄν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, καὶ σοὶ ταῦτα
 ἀντιποιεῖν οἶε δίκαιον εἶναι; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοὶ τὸν
 πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον καὶ πρὸς δεσπότην, εἴ σοι
 ὦν ἐτύγχανεν, ὥστε ἄπερ πάσχοις ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν,
 51 οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν οὔτε τυπτόμενον ἀντι-
 τύπτειν οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά· πρὸς δὲ τὴν πατρίδα
 ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι, ὥστε, ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν
 ἡμεῖς ἀπολλύναι δίκαιον ἡγούμενοι εἶναι, καὶ σὺ δὲ ἡμᾶς
 5 τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα καθ' ὅσον δύνασαι ἐπιχειρή-
 σεις ἀνταπολλύναι, καὶ φήσεις ταῦτα ποιῶν δίκαια πράτ-
 τειν, ὃ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελούμενος; ἢ οὕτως εἴ
 σοφὸς ὥστε λελθβέν σε ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν
 ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν πατρίς καὶ
 b σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ

ἔλαβες; Ἢ δεν ἔδιναν σωστές εντολές οι θεσπισμένοι για
 αυτό το σκοπό νόμοι, όταν ζητούσαν από τον πατέρα
 σου να εκπαιδεύσει και το πνεύμα και το σώμα σου;'
 'Σωστές εντολές ἔδιναν', θα ἔλεγα εγώ. 'Ας εἶναι. Αφού
 ὅμως και γεννήθηκες και ανατράφηκες και εκπαιδεύτη-
 κες, θα μπορούσες να πεις πρώτα-πρώτα ὅτι δεν εἶσαι
 δικός μας και ἀπόγονος και δούλος, και εσύ ο ἴδιος και
 οι πρόγονοί σου; Και αν ἔτσι ἔχουν τα πράγματα, ἀραγε
 νομίζεις ὅτι το δίκιο βρίσκεται ἐξίσου στην πλευρά σου
 και στη δική μας, και αυτά που επιχειρούμε εμεῖς να σου
 κάνουμε νομίζεις ὅτι εἶναι δίκαιο να επιχειρεῖς να μας
 τα ανταποδώσεις και εσύ; Ἢ μήπως το δίκιο δε βρίσκε-
 ται ἐξίσου στη δική σου την πλευρά και του πατέρα σου,
 ἢ στη δική σου και του ἀφέντη σου, αν ἦσουν δούλος και
 εἶχες ἀφέντη, ἔτσι ὥστε αυτά που υφίστασαι εσύ να τα
 ανταποδίδεις και, ὅταν σου κάνουν παρατηρήσεις, να
 τους αντιμιλάς, και ὅταν σε χτυπάνε, να τους ανταποδί-
 δεις το χτύπημα, και ἄλλα τέτοια πολλά; Σου εἶναι
 λοιπόν επιτρεπτό να αντεκδικεῖσαι την πατρίδα και τους
 νόμους με τέτοιο τρόπο, ὥστε, αν εμεῖς επιχειρήσουμε
 να σε θανατώσουμε, θεωρώντας ὅτι αυτό εἶναι δίκαιο,
 και εσύ με τη σειρά σου να προσπαθήσεις να καταστρέ-
 φεις εμάς τους νόμους και την πατρίδα στο βαθμό που
 μπορείς; Και θα πεις ὅτι πράττοντας αυτά πράττεις δί-
 καια, εσύ που ἀληθινά φροντίζεις για την ἀρετή; Ἢ εἶσαι
 τόσο σοφός, ὥστε σου διέφυγε ὅτι ἀπό τη μητέρα και τον
 πατέρα και ὅλους τους ἄλλους προγόνους εἶναι σημαντι-
 κότερη η πατρίδα και πιο ἀξιοσέβαστη και ιερότερη και

θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, καὶ σέβεσθαι
 δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπέικειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαί-
 νουσαν ἢ πατέρα, καὶ ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν ἅ ἂν κελεύῃ, καὶ
 5 πάσχειν ἕάν τι προστάτῃ παθεῖν ἡσυχίαν ἄγοντα, ἕάντε
 τύπτεσθαι ἕάντε δεῖσθαι, ἕάντε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησό-
 μενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέον ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον
 οὕτως ἔχει, καὶ οὐχὶ ὑπεικτέον οὐδὲ ἀναχωρητέον οὐδὲ
 λειπτέον τὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ
 10 καὶ πανταχοῦ ποιητέον ἅ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς, ἢ
 c πείθειν αὐτήν ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε· βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον
 οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἔτι ἦττον τὴν
 πατρίδα;» τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἀληθῆ
 λέγειν τοὺς νόμους ἢ οὔ;

5 ΚΡ. Ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. «Σχόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες,» φαῖεν ἂν ἴσως οἱ
 νόμοι, «εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς
 ἐπιχειρεῖς δρᾶν ἅ νῦν ἐπιχειρεῖς. ἡμεῖς γὰρ σε γεννή-
 σαντες, ἐχθρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἀπάντων
 d ὧν οἰοί τ' ἡμεν καλῶν σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν πολίταις,
 ὅμως προαγορεύομεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι Ἀθηναίων

περισσότερο τιμάται και από τους θεούς και από τους
 συνετούς ανθρώπους; Σου διέφυγε επίσης ότι περισσότε-
 ρο πρέπει να σεβόμαστε και να υπακούμε και να δεί-
 χνουμε την αγάπη μας στην πατρίδα μας όταν βρίσκε-
 ται σε δύσκολη θέση παρά στον πατέρα μας, και ἢ να
 την πείθουμε ότι κάνει λάθος ἢ να πράττουμε αυτά που
 ζητάει—και αν διατάζει να υποστούμε κάτι να το υφι-
 στάμεθα αδιαμαρτύρητα, εἴτε διατάζει να μας χτυπή-
 σουν ἢ να μας βάλουν φυλακή εἴτε μας στέλνει στον πό-
 λεμο, για να τραυματιστούμε ἢ να πεθάνουμε; Εμεῖς
 πρέπει και εἶναι δίκαιο να τα εκτελούμε αυτά και δεν
 πρέπει ούτε να υποχωρούμε ούτε να κάνουμε πίσω ούτε
 να εγκαταλείψουμε τη θέση μας στη διάταξη της μά-
 χης, ἀλλά και στον πόλεμο και στο δικαστήριο και πα-
 ντού να κάνουμε αυτό που ζητάει ἡ πόλη και ἡ πατρίδα,
 ἢ αλλιῶς να την πείθουμε για το πού βρίσκεται το δί-
 καιο. Δεν εἶναι ὅμως σύμφωνο με το θεϊκό νόμο να α-
 σχοῦμε βία ούτε στη μητέρα ούτε στον πατέρα και πολὺ
 περισσότερο στην πατρίδα μας. Τι θα απαντήσουμε σε
 αυτά, Κρίτωνα; Λένε ἀλήθεια οἱ νόμοι ἢ ὄχι;

ΚΡ. Μου φαίνεται ότι λένε ἀλήθεια.

ΣΩ. Ἐκέφου λοιπόν, Σωκράτη, θα ἔλεγαν ἴσως οἱ
 νόμοι, ἄν εἶναι ἀλήθεια αὐτό που λέμε, ὅτι δηλαδή δεν
 εἶναι δίκαια αὐτά που ἐπιχειρεῖς τώρα ἐναντίον μας.
 Εμεῖς σε γεννήσαμε, σε αναθρέψαμε, σε ἐκπαιδεύσαμε
 και μεταδώσαμε σε σένα και σε ὅλους τους ἄλλους πο-
 λίτες ὅσα καλά πράγματα μπορούσαμε. Ὅμως κάναμε
 σαφές ἐκ των προτέρων ὅτι ἔχουμε δώσει τὴν ἐξουσία σε

τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὴν δοκιμασθῆ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει
 πράγματα καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, ὧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν
 5 ἡμεῖς ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὐτοῦ ἀπιέναι ὅποι ἂν βούληται.
 καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδῶν ἔστιν οὐδ' ἀπα-
 γορεύει, ἐάντε τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι, εἰ μὴ
 ἀρέσκωμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις, ἐάντε μετοικεῖν ἄλλοσέ
 e ποι ἔλθῶν, ἰέναι ἐκεῖσε ὅποι ἂν βούληται ἔχοντα τὰ αὐτοῦ.
 ὃς δ' ἂν ὑμῶν παραμείνῃ, ὁρῶν ὃν τρόπον ἡμεῖς τάς τε
 δίκας δικάζομεν καὶ τᾶλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν, ἥδη
 φαμέν τοῦτον ὠμολογηκέναι ἔργῳ ἡμῖν ἃ ἂν ἡμεῖς
 5 κελεύωμεν ποιήσῃν ταῦτα, καὶ τὸν μὴ πειθόμενον τριχῆ
 φαμεν ἀδικεῖν, ὅτι τε γεννηταῖς οὖσιν ἡμῖν οὐ πείθεται, καὶ
 ὅτι τροφεῦσι, καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πείσεσθαι οὐτε πεί-
 θεται οὐτε πείθει ἡμᾶς εἰ μὴ καλῶς τι ποιοῦμεν, προτι-
 52 θέντων ἡμῶν καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν ἃ ἂν
 κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐφιέντων δυοῖν θάτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς ἢ
 ποιεῖν, τούτων οὐδέτερα ποιεῖ. ταύταις δὴ φαμεν καὶ σέ, ὧ
 Σωκράτες, ταῖς αἰτίαις ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἃ ἐπι-
 5 νοεῖς, καὶ οὐχ ἥχιστα Ἀθηναίων σέ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα.»
 εἰ οὖν ἐγὼ εἴποιμι· «Διὰ τί δή;» ἴσως ἂν μου δικαίως
 καθάπτοινο λέγοντες ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθηναίων ἐγὼ
 αὐτοῖς ὠμολογηκῶς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν.

ὅποιον Ἀθηναῖο θέλει, αφού περάσει τη δοκιμασία και
 δει ὅσα γίνονται στην πόλη και εμάς τους νόμους, αν δεν
 του αρέσουμε, να πάρει τα πράγματά του και να πάει
 όπου θέλει. Κανένας νόμος δεν εμποδίζει ούτε απαγο-
 ρεύει, αν κάποιος από σας τους πολίτες θέλει να πάει σε
 αποικία , εφόσον δεν του αρέσουμε εμεῖς και η πόλη, ή αν
 θέλει να μετοικήσει πηγαίνοντας κάπου αλλού, να πάει
 όπου θέλει έχοντας μαζί του τα υπάρχοντά του. Όποιος
 όμως από τους πολίτες παραμείνει, ενώ βλέπει με ποιο
 τρόπο εμεῖς διεξάγουμε τις δίκες και γενικά κυβερνάμε
 την πόλη, εμεῖς προϋποθέτουμε ότι έχει συμφωνήσει
 μαζί μας ἔμπρακτα να εκτελεί αυτά που διατάζουμε·
 και εμεῖς υποστηρίζουμε ότι ὅποιος δεν υπακούει ἀδικεῖ
 τριπλά: δείχνει ἀνυπακοή σε μας που τον γεννήσαμε
 και τον αναθρέψαμε και, ενώ συμφώνησε να μας υπα-
 κούει, οὔτε αυτό κάνει οὔτε μας πείθει ότι δεν κάνουμε
 κάτι σωστά· ενώ εμεῖς του δίνουμε τη δυνατότητα να
 ἐπιλέξει και δεν του ἐπιβάλλουμε με τη βία να εκτελεί
 αυτά που ζητάμε, ἀλλὰ του ἐπιτρέπουμε να κάνει ἕνα
 ἀπὸ τα δύο, ή δηλαδή να μας πείσει ή να ἐκτελέσει αυ-
 τὰ που ζητάμε, αὐτός δεν κάνει τίποτε ἀπὸ τα δύο.
 Αὐτές εἶναι, Σωκράτη, οι κατηγορίες που θα σου προ-
 σάψουμε, αν πράξεις ὅσα σκέφτεσαι, και δε θα σε κατη-
 γορήσουμε λιγότερο ἀπὸ τους ἄλλους Ἀθηναίους, ἀλλὰ
 πολύ περισσότερο. Αν λοιπὸν ἐγὼ ρωτούσα ‘γιατί ὁ-
 μως’, δίκαια ἴσως θα μου ἔκαναν ἐπίθεση, λέγοντας ότι
 περισσότερο ἀπὸ τους ἄλλους Ἀθηναίους ἐγὼ ἔχω κάνει
 μαζί τους αὐτή τη συμφωνία· γιατί θα ἔλεγαν: ‘Σωκρά-

- b φαῖεν γὰρ ἂν ὅτι « ἼΩ Σώκρατες, μεγάλη ἡμῖν τούτων τεκμήριά ἐστιν, ὅτι σοι καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν καὶ ἡ πόλις· οὐ γὰρ ἂν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἀπάντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις εἰ μὴ σοι διαφερόντως
- 5 ἤρεσκεν, καὶ οὐτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἴσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμῶσε, εἰ μὴ ποι στρατευσόμενος, οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω πώποτε ὡσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδὲ ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμεῖς σοι
- c ἱκανοὶ ἤμεν καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ἤροῦ καὶ ὠμολόγεις καθ' ἡμᾶς πολιτεύεσθαι, τά τε ἄλλα καὶ παῖδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω, ὡς ἀρεσκούσης σοι τῆς πόλεως. ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκη ἐξῆν σοι φυγῆς τιμήσασθαι εἰ
- 5 ἐβούλου, καὶ ὅπερ νῦν ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἐκούσης ποιῆσαι. σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου ὡς οὐκ ἀγανακτῶν εἰ δέοι τεθνάναι σε, ἀλλὰ ἤροῦ, ὡς ἔφησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὐτ' ἐκείνους τοὺς λόγους αἰσχύνῃ, οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπῃ, ἐπιχειρῶν δια-
- d φθεῖραι, πράττεις τε ἅπερ ἂν δούλος ὁ φαυλότατος πράξειεν, ἀποδιδράσκειν ἐπιχειρῶν παρά τὰς συνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας καθ' ἃς ἡμῖν συνέθου πολιτεύεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτ' αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ

τη, ἔχουμε σημαντικές αποδείξεις για αυτό, ότι δηλαδή και εμεῖς σου ἀρέσαμε και η πόλη. Γιατί σε καμία περίπτωση δε θα ἔμενες σε αὐτὴν περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους, ἀν δε σου ἄρεσε περισσότερο. Εσύ ὅμως οὔτε για να δεις αξιοθέατα ἄλλου τόπου ἐφυγες ποτέ ἀπὸ την πόλη, ἐκτός ἀπὸ μία φορά που πήγες στα Ἴσθμια, οὔτε σε κανένα ἄλλο μέρος πήγες, ἐκτός ἀπὸ τις περιόδους που ἦσουν στρατιώτης, οὔτε κανένα ἄλλο ταξίδι ἔκανες ποτέ, ὅπως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὔτε σου γεννήθηκε η ἐπιθυμία να γνωρίσεις ἄλλη πόλη και ἄλλους νόμους, ἀλλὰ ἦσουν ικανοποιημένος με μας και με την πόλη μας. Τόσο πολὺ μας προτιμούσες και συμφωνούσες να ζήσεις ως πολίτης σύμφωνα με μας, που ἐκτός ἀπὸ τα ἄλλα ἔκανες και παιδιὰ στην πόλη μας, ἐπειδὴ σου ἄρεσε. Ἀκόμη παραπέρα, στην ἴδια τη δίκη, ἐνῶ σου ἦταν δυνατό να προτείνεις, ἀν ἠθελες, την ποινὴ της ἐξορίας και να κάνεις με τη θέληση της πόλης αὐτὸ ἀκριβῶς που τώρα ἐπιχειρεῖς χωρὶς την ἀδεία της, ἐσύ αὐτάρεσκα προσποιόσουν ὅτι δῆθεν δεν ἀγανακτούσες ἐπειδὴ ἔπρεπε να ἐκτελεσθεῖς, ἀλλὰ προτιμούσες, ὅπως ἔλεγες, το θάνατο ἀπὸ την ἐξορία. Τώρα ὅμως οὔτε για ἐκεῖνα τα λόγια σου ντρέπεσαι, οὔτε σε μας τοὺς νόμους δείχνεις σεβασμὸ, ἀφοῦ προσπαθεῖς να μας καταστρέψεις και πράττεις ὅπως θα ἐπραττε ο ἀθλιότερος δούλος, ἐπιχειρῶντας να δραπετεύσεις παρά τις συμφωνίες που ἔκανες ὅτι θα ζεις ως πολίτης σύμφωνα με μας. Πρῶτα λοιπὸν σε αὐτὴ την ἐρώτηση ἀπάντησέ μας, ἀν λέμε ἢ ὄχι την ἀλήθεια, ὅταν ἰσχυρίζομαστε ὅτι συμφώνησες

5 λέγομεν φάσκοντές σε ώμολογηθέναι πολιτεύσεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργω ἄλλ' οὐ λόγῳ, ἢ οὐκ ἀληθῆ.» τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν;

ΚΡ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. «Ἄλλο τι οὖν,» ἂν φαῖεν, «ἢ συνθήκας τὰς πρὸς
e ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις, οὐχ ὑπὸ
ἀνάγκης ὁμολογήσας οὐδὲ ἀπατηθεὶς οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ
χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλευσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἑβδομή-
χοντα, ἐν οἷς ἔξῃν σοι ἀπιέναι εἰ μὴ ἠρέσκομεν ἡμεῖς μηδὲ
5 δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι. σὺ δὲ οὔτε
Λακεδαίμονα προηροῦ οὔτε Κρήτην, ἃς δὴ ἐκάστοτε φῆς
53 εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
οὐδὲ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας ἢ
οἱ χωλοὶ τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι· οὕτω σοι
διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἡ πόλις τε καὶ
5 ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι· τίτι γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ
νόμων; νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμενεῖς τοῖς ὁμολογημένοις; ἐὰν
ἡμῖν γε πείθῃ, ὦ Σώκρατες· καὶ οὐ καταγέλαστός γε ἔσῃ
ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθών.

«Σχόπει γὰρ δὴ, ταῦτα παραβάς καὶ ἐξαμαρτάνων τι
10 τούτων τί ἀγαθὸν ἐργάσῃ σαυτὸν ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς
b σαυτοῦ. ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσί γέ σου οἱ ἐπιτηδαιοὶ καὶ
αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν

στην πράξη και ὄχι στα λόγια να ζεις ως πολίτης σύμφωνα με μας'. Τι θα απαντήσουμε σε αυτά, Κρίτωνα; Θα πούμε κάτι ἄλλο ἢ θα συμφωνήσουμε;

ΚΡ. Αναγκαστικά θα συμφωνήσουμε, Σωκράτη.

ΣΩ. 'Τι ἄλλο κάνεις λοιπόν', θα ἔλεγαν οἱ νόμοι, 'ε-κτός ἀπὸ το να παραβαίνεις τις συμφωνίες και να μην τηρεῖς τις υποσχέσεις που ἔδωσες σε μας, υποσχέσεις που τις ἔδωσες ὄχι επειδὴ ἦσουν ἀναγκασμένοις, οὔτε επειδὴ εξαπατήθηκες, οὔτε επειδὴ εἶχες λίγο χρόνο για να σκεφτεῖς και να αποφασίσεις, ἀλλὰ μέσα σε εβδομήντα χρόνια, στη διάρκεια των οποίων εἶχες τη δυνατότητα να φύγεις, αν δε σου ἀρέσαμε εμεῖς και δε σου φαίνονταν δίκαιες οἱ συμφωνίες μας μαζί σου . Εσύ ὅμως δεν προτίμησες οὔτε τη Σπάρτη οὔτε την Κρήτη, που κάθε φορά λες ὅτι εἶναι ευνομούμενες, οὔτε καμία ἄλλη ἀπὸ τις ἐλληνικές πόλεις ἢ τις βαρβαρικές, ἀλλὰ ἐφυγες ἀπὸ την Αθήνα λιγότερο ἀπὸ ὅ,τι οἱ χωλοὶ και οἱ τυφλοὶ και οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι. Εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι πολὺ περισσότερο ἀπὸ τους ἄλλους Αθηναίους σου ἀρεσε και η πόλη και εμεῖς οἱ νόμοι της. Γιατί σε ποιον ἀρέσει μία πόλη χωρὶς τους νόμους της; Τώρα ὅμως θα αθετήσεις τις συμφωνίες; Δε θα το κάνεις, Σωκράτη, αν ἀκούσεις τη συμβουλή μας, και δε θα γελοιοποιηθεῖς δραπετευόμενος ἀπὸ την πόλη.

'Σκέψου λοιπόν, αν παραβείς τις συμφωνίες και πά-ρεις λανθασμένη ἀπόφαση σε κάποιο ἀπὸ αυτά τα ζητήματα, τι καλό θα κάνεις στον εαυτὸ σου και στους στενοὺς σου φίλους . Γιατί εἶναι περίπου βέβαιο ὅτι οἱ φίλοι

ἀπολέσαι, σχεδόν τι δήλον· αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε ἢ Μέγα-
 5 ράδε—εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι—πολέμιος ἦξεις, ὡς
 Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ, καὶ ὅσοι περ κήδονται τῶν
 αὐτῶν πόλεων ὑποβλέφονται σε διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν
 νόμων, καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε
 c δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι· ὅστις γὰρ νόμων δια-
 φθορεὺς ἐστὶν σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων
 ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. πότερον οὖν φεύξῃ τάς τε
 εὐνομούμενας πόλεις καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους;
 5 καὶ τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται; ἢ πλησιάσεις
 τούτοις καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος—τίνας λόγους,
 ὡς Σώκρατες; ἢ οὐσπερ ἐνθάδε, ὡς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιο-
 σύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ
 νόμοι; καὶ οὐκ οἶει ἄσχημον ἂν φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους
 d πρᾶγμα; οἶεσθαί γε χρή. ἀλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων
 ἀπαρεῖς, ἦξεις δὲ εἰς Θετταλίαν παρὰ τοὺς ξένους τοὺς
 Κρίτωνος; ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία, καὶ
 ἴσως ἂν ἡδέως σου ἀκούοιεν ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσμο-
 5 τηρίου ἀπεδιδρασκες σκευὴν τέ τινα περιθέμενος, ἢ
 διφθέραν λαβὼν ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ
 ἀποδιδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας·

σου θα κινδυνέφουν καὶ οἱ ἴδιοι να εξοριστοῦν καὶ να στε-
 ρηθοῦν τὴν πατρίδα ἢ να χάσουν τὴν περιουσία τους.
 Ὅσο για σένα τον ἴδιο, αν πας πρώτα σε κάποια ἀπό τις
 κοντινότερες πόλεις, τὴ Θήβα ἢ τὰ Μέγαρα—γιατί καὶ
 οἱ δύο εἶναι εὐνομούμενες— θα πας ὡς εχθρὸς, Σωκρά-
 τη, του πολιτεύματός τους καὶ ὅσοι βέβαια νοιάζονται
 για τις πόλεις τους θα σε λοξοκοιτάζουν με υποψία, θε-
 ωρώντας ὅτι εἶσαι ἓνας ἄνθρωπος που καταστρέφει τους
 νόμους· καὶ θα ἐπιβεβαιώσεις καὶ τὴν ἀποφῆ των δικα-
 στῶν, ἔτσι ὥστε να φαίνεται ὅτι ἐβγαλαν τὴ σωστὴ ἀ-
 πόφαση στὴ δίκη· γιατί αὐτὸς που καταστρέφει τους
 νόμους πολὺ περισσότερο θα φανεῖ, αν δεν κάνουμε λά-
 θος, ὅτι διαφθείρει ἠθικά νέους καὶ ἀνόητους ἀνθρώπους.
 Θα ἀποφύγεις λοιπὸν τις εὐνομούμενες πόλεις καὶ τους
 πιο εὐπρεπεῖς ἀνθρώπους; Καὶ θα αξίζει ἀραγε τον κόπο
 να ζεις, αν το κάνεις αὐτό; Ἢ θα τους πλησιάσεις καὶ με
 ἀναίδεια θα μιλήσεις μαζί τους—τι θα τους πεις, Σω-
 κράτη; Ἢ τὰ ἴδια που ἔλεγες καὶ ἐδῶ, ὅτι τὴ μεγαλύτε-
 ρη αξία για τους ἀνθρώπους τὴν ἔχουν ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ
 δικαιοσύνη καὶ τὰ ἔθιμα καὶ οἱ νόμοι; Καὶ δε νομίζεις ὅτι
 θα φανεῖ ἄσχημη ἡ πράξη του Σωκράτη; Πρέπει βέβαια
 να το νομίζεις. Θα φύγεις ὁμως ἀπὸ αὐτὰ ἐδῶ τὰ μέρη
 καὶ θα πας στὴ Θεσσαλία, στους φίλους ἀπὸ φιλοξενία
 του Κρίτωνος; Ἐκεῖ επικρατεῖ βέβαια μεγάλη ἀταξία καὶ
 διαφθορά καὶ ἴσως θα ἀκούγαν ευχάριστα με πόσο κωμικό
 τρόπο ἀπέδρασες ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ φορώντας ξένη
 ἐνδυμασία ἢ ρούχο φτιαγμένο ἀπὸ δέρμα ἢ ἄλλα τέτοια
 που συνηθίζουν να φοροῦν οἱ δραπετέτες καὶ ἀλλάζοντας

ὅτι δὲ γέρον ἀνήρ, σμικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος
 e ὡς τὸ εἶκόσ, ἐτόλμησας οὕτω γλίσχρως ἐπιθυμῆν ζῆν,
 νόμους τοὺς μεγίστους παραβάς, οὐδεὶς ὃς ἐρεῖ; ἴσως, ἂν
 μὴ τινα λυπῆς· εἰ δὲ μὴ, ἀκούσῃ, ὧ Σώκρατες, πολλὰ καὶ
 ἀνάξια σαυτοῦ. ὑπερχόμενος δὴ βιώσῃ πάντας ἀνθρώπους
 5 καὶ δουλεύων — τί ποιῶν ἢ εὐωχούμενος ἐν Θετταλία,
 ὡσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀποδεδημηκῶς εἰς Θετταλίαν; λόγοι δὲ
 54 ἐκεῖνοι οἱ περὶ δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ποῦ
 ἡμῖν ἔσονται; ἀλλὰ δὴ τῶν παιδῶν ἕνεκα βούλει ζῆν, ἵνα
 αὐτοὺς ἐκθρέψῃς καὶ παιδεύσῃς; τί δέ; εἰς Θετταλίαν
 αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις, ξένους ποιή-
 5 σας, ἵνα καὶ τοῦτο ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν οὐ, αὐτοῦ δὲ
 τρεφόμενοι σοῦ ζῶντος βέλτιον θρέφονται καὶ παιδεύ-
 σονται μὴ συνόντος σοῦ αὐτοῖς; οἱ γὰρ ἐπιτηδεῖοι οἱ σοὶ
 ἐπιμελήσονται αὐτῶν. πότερον ἂν μὲν εἰς Θετταλίαν
 ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἂν δὲ εἰς Ἄϊδου
 10 ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται; εἴπερ γέ τι ὄφελος
 b αὐτῶν ἔστιν τῶν σοὶ φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἷσθαί
 γε χρή.
 «Ἄλλ', ὧ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τροφεῦσι
 μῆτε παιδάς περὶ πλείονος ποιοῦ μῆτε τὸ ζῆν μῆτε ἄλλο
 5 μηδὲν πρὸ τοῦ δικαίου, ἵνα εἰς Ἄϊδου ἔλθῶν ἔχῃς ταῦτα

την εμφάνισή σου. Κανείς όμως δε θα πει ότι όντας γέ-
 ρος άνθρωπος και έχοντας κατά πάσα πιθανότητα λίγη
 ζωή ακόμη τόλμησες να επιθυμῆς να ζεις με αυτόν τον
 άθλιο τρόπο; έχοντας παραβεί τους μεγαλύτερους νό-
 μους; Ίσως, αν δεν ενοχλήσεις κανέναν. Αλλιώς, Σω-
 κράτη, θα ακούσεις πολλά και μάλιστα πράγματα που
 δε σου αξίζουν. Θα ζήσεις κολακεύοντας όλους τους αν-
 θρώπους και φερόμενος ως δούλος—και τι άλλο θα κά-
 νεις εκτός από το να τρως και να πίνεις στη Θεσσαλία,
 σα να πήγες εκεί για δείπνο; Τι θα γίνουν τότε εκείνα
 τα λόγια για τη δικαιοσύνη και την υπόλοιπη αρετή;
 Μήπως όμως εξαιτίας των παιδιών σου θέλεις να ζή-
 σεις, για να τα αναθρέψεις και να τα εκπαιδεύσεις; Τι
 λοιπόν; Αφού τα φέρεις στη Θεσσαλία, θα τα αναθρέψεις
 και θα τα εκπαιδεύσεις, κάνοντάς τα ξένους, για να
 γευτούν και αυτή τη χαρά; Ἡ δε θα το κάνεις αυτό, αν
 όμως τα παιδιά σου ανατραφούν στην Αθήνα, θα ανα-
 τραφούν και θα εκπαιδευτούν καλύτερα, ενώ εσύ είσαι
 ζωντανός, παρόλο που δεν είσαι κοντά τους; Οι στενοί
 σου φίλοι θα τα φροντίσουν. Αν πας στη Θεσσαλία θα τα
 φροντίσουν και αν αποδημήσεις στον Άδη δε θα τα φρο-
 ντίσουν; Πρέπει βέβαια να νομίζεις ότι θα τα φροντί-
 σουν, αν όντως κάποιο όφελος αναμένεις από αυτούς
 που ισχυρίζονται ότι είναι φίλοι σου .

‘Σωκράτη, υπάκουσε σε μας που σε αναθρέψαμε και
 μη βάζεις ούτε τα παιδιά σου ούτε τη ζωή σου ούτε τί-
 ποτε άλλο πάνω από το δίκαιο, για να μπορείς, όταν
 θα πας στον Άδη, να τα χρησιμοποιήσεις όλα αυτά στην

πάντα ἀπολογήσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν· οὔτε γὰρ ἐνθάδε
 σοι φαίνεται ταῦτα πράττοντι ἄμεινον εἶναι οὔδ' ἐδικαιό-
 τερον οὔδ' ὀσιώτερον, οὔδ' ἄλλω τῶν σῶν οὔδενί, οὔτε
 ἐκεῖσε ἀφικομένω ἄμεινον ἔσται. ἀλλὰ νῦν μὲν ἡδικημένος
 c ἄπει, εἴαν ἀπίης, οὐχ ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλὰ ὑπ'
 ἀνθρώπων· εἴαν δὲ ἐξέλθης οὕτως αἰσχροῦς ἀνταδικήσας τε
 καὶ ἀντικακουργήσας, τὰς σαυτοῦ ὁμολογίας τε καὶ
 συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβάς καὶ κακὰ ἐργασάμενος
 5 τούτους οὐς ἥκιστα ἔδει, σαυτόν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα
 καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι, καὶ ἐκεῖ οἱ
 ἡμέτεροι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Ἄιδου νόμοι οὐκ εὐμενῶς σε
 ὑποδέξονται, εἰδότες ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι
 d τὸ σὸν μέρος. ἀλλὰ μὴ σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει
 μᾶλλον ἢ ἡμεῖς.»

Ταῦτα, ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι ὅτι ἐγὼ δοκῶ
 ἀκούειν, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν
 5 ἀκούειν, καὶ ἐν ἐμοὶ αὐτῇ ἢ ἡχῇ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ
 καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν· ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα
 γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα, εἴαν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην
 ἐρεῖς. ὅμως μέντοι εἴ τι οἶε πλέον ποιήσῃ, λέγε.

απολογία σου μπροστά σε αυτούς που έχουν την εξουσία
 εκεί . Γιατί φαίνεται ότι, αν τα πράξεις αυτά, και σε
 αυτή τη ζωή δε θα είναι καλύτερο ή δικαιότερο ή οσιότε-
 ρο ούτε για σένα ούτε για κανέναν από τους δικούς σου,
 ούτε θα είναι καλύτερα για σένα όταν θα φτάσεις στον
 άλλο κόσμο. Αλλά τώρα θα φύγεις, αν φύγεις, έχοντας
 αδικηθεί όχι από μας τους νόμους, αλλά από τους αν-
 θρώπους. Αν όμως δραπετεύσεις με τέτοιο αισχρού τρό-
 πο, ανταποδίδοντας και την αδικία και το κακό που σου
 προξένησαν, έχοντας παραβιάσει τις συμφωνίες σου μαζί
 μας και έχοντας βλάψει αυτούς που ελάχιστα έπρεπε να
 βλάψεις, και τον εαυτό σου και τα αγαπημένα σου πρό-
 σωπα και την πατρίδα σου και εμάς, εμεῖς θα είμαστε
 οργισμένοι μαζί σου όσο θα ζεις και στον άλλο κόσμο οι
 αδελφοί μας, οι νόμοι του Άδη, δε θα σε καλοδεχθούν,
 ξέροντας ότι και εμάς προσπάθησες να καταστρέψεις όσο
 περνούσε από το χέρι σου. Αλλά άκουσε εμάς και ας
 μη σε πείσει ο Κρίτωνας να κάνεις αυτά που λέει.

Αυτά, αγαπητέ μου Κρίτωνά, να ξέρεις καλά ότι εμέ-
 να μου φαίνεται ότι τα ακούω όπως ακριβώς οι Κορύ-
 βαντες στην έκστασή τους νομίζουν ότι ακούν αυλούς
 και μέσα μου βουίζει ο ήχος αυτών των λόγων και με
 κάνει να μην μπορώ να ακούσω άλλους . Να ξέρεις κα-
 λά ότι, σχετικά με αυτά που πιστεύω τώρα, αν προσπα-
 θήσεις να υποστηρίξεις τα αντίθετα, θα προσπαθήσεις
 μάταια. Παρόλα αυτά, αν νομίζεις ότι θα πετύχεις κάτι
 παραπάνω, μίλησε.

ΚΡ. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω λέγειν.

e ΣΩ. Ἐὰ τοίνυν, ὦ Κρίτων, καὶ πράττωμεν ταύτην,
ἐπειδὴ ταύτην ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

ΚΡ. Ἀλλά, Σωκράτη, δεν μπορῶ να πω τίποτε .

ΣΩ. Ἀς τα αφήσουμε λοιπὸν αὐτά, Κρίτωνα, καὶ ας
κάνουμε αὐτὸ που λέω, γιατί αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ δρόμος
που μας δείχνει ὁ θεός .